

3 (Sem-3/CBCS) SKT-HC 1

2 0 2 2

SANSKRIT

(Honours)

Paper : SKT-HC-3016

[Classical Sanskrit Literature (Drama)]

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

UNIT—I

(Svapnavāsavadattam : Act I & VI)

(स्वप्नवासवदत्तम् : प्रथमः षष्ठः च अङ्कौ)

(Marks : 20 / अङ्काः 20)

- 1. Answer any three of the following questions in
brief : 1×3=3**

अधोलिखितानां त्रयाणां प्रश्नानां लघूत्तराणि प्रदेयानि—

**(a) How many Acts are there in the
Svapnavāsavadattam?**

‘स्वप्नवासवदत्तम्’ इति नाटके कति अङ्काः सन्ति?

(2)

(b) What is the metre of the First Verse of the *Svapnavāsavadattam*?

‘स्वप्नवासवदत्तम्’ इति नाटकस्य प्रथमश्लोकस्य छन्दः किमस्ति?

(c) “दुःखं न्यासस्य रक्षणम्”

What is the meaning of the term ‘न्यास’?

‘न्यास’ इति शब्दस्य कोऽर्थः?

(d) “ननु किं शक्यं रक्षितुं प्राप्तकाले।”

Who is the speaker of the statement?

उक्तिरियं कस्य?

(e) “उपरताप्यनुपरता महासेनपुत्री।”

Who is the महासेनपुत्री referred to here?

महासेनपुत्री का अस्ति?

2. Answer any one of the following questions as directed :

2

निर्देशानुसारं निम्नलिखितयोः एकस्य उत्तरं प्रदेयम्—

(a) Fill in the blanks :

रिक्तस्थानानि पूरयत—

_____ सवर्णावासवदत्ताबलौ _____ त्वाम्।

पद्मावतीर्णपूर्णौ _____ भुजौ _____ ॥

A23/208

(Continued)

(3)

(b) Elucidate the idea contained in the following :

अधस्तनस्य भावार्थो विशादीक्रियताम्—

“साक्षिमच्यासो निर्यातयितव्यः।”

3. Translate into English any one of the following : 5

निम्नलिखितयोः एकस्य आज्ञलभाषायाम् अनुवादः कार्यः —

(a) प्रद्रेषो बहुमानो वा संकल्यादुपजायते।

भर्तृदाराभिलाषित्वादस्यां मे महती स्वता ॥

(b) कातरा येऽप्यशक्ता वा नोत्साहस्तेषु जायते।

प्रायेण हि नरेन्द्रश्रीः सोत्साहैरेव भुज्यते ॥

4. (a) “भासनाटकचक्रेऽपि च्छेकैः क्षितैः परीक्षितुम्।
स्वप्नवासवदत्तस्य दाहकोऽभून्न पावकः ॥”

Discuss the significance of this statement. 10

अस्य श्लोकस्य तात्पर्यं विशादीक्रियताम्।

Or / अथवा

(b) Discuss the role of पद्मावती as found in the drama, *Svapnavāsavadattam*.

स्वप्नवासवदत्तनाटके परिदृश्यमानायाः पद्मावत्याः चारित्रिक-
वैशिष्ट्यम् आलोच्यताम्।

A23/208

(Turn Over)

(4)

UNIT—II

(Abhijñānaśākuntalam : Act I & IV)

(अभिज्ञानशाकुन्तलम् : प्रथमः चतुर्थः च अङ्कौ)

(Marks : 20 / अङ्काः 20)

5. Answer any one of the following questions in brief :

1

अधोलिखितेषु प्रश्नेषु कस्यापि एकस्य उत्तरं प्रदेयम्—

(a) Who is the God invoked in the नान्दी verse of the 'अभिज्ञानशाकुन्तलम्'?

अभिज्ञानशाकुन्तलनाटके नान्दीश्लोके कस्य देवस्य स्तुतिर्भवति?

(b) "कथमियं सा कण्वदुहिता?"

Who is कण्वदुहिता?

कण्वदुहिता का?

(c) "अयमहं भो"

Who is the speaker here?

उक्तिरियं कस्य?

A23/208

(Continued)

(5)

6. Answer any two of the following questions as directed :

2×2=4

निर्देशानुसारम् अधोलिखितानां द्वयोः उत्तरं लेखनीयम्—

(a) "साक्षात् पश्यामीव पिनाकिनम्"

Explain the word 'पिनाकिन्'.

'पिनाकिन्' इत्यस्य व्याख्या विधेया।

(b) Define 'सूत्रधार'.

'सूत्रधार' इत्यस्य लक्षणं देयम्।

(c) Who is शार्ङ्गरव?

शार्ङ्गरवः कः?

(d) Elucidate the idea contained in the following :

अधस्तनस्य भावार्थो विशदीक्रियताम्—

तेजोद्वयस्य युगपद्व्यसनोदयाम्भ्यां

लोको नियम्यत इवात्मदशान्तरेषु।

7. Explain any one of the following :

5

निम्नलिखितयोः एकस्य व्याख्या विधेया—

(a) न खलु न खलु बाणः सन्निपात्योऽयमस्मिन्

मृदुनि मृगशरीरे तूलराशाविवाग्निः।

क बत हरिणकानां जीवितं चातिलोलं

क च निशितनिपाता वज्रसाराः शरास्ते ॥

A23/208

(Turn Over)

(6)

- (b) अन्तर्हिते शशिनि सैव कुमुद्वती मे
दृष्टिं न नन्दयति संस्मरणीयशोभा।
इष्टप्रवासजनितान्वबलाजनस्य
दुःखानि नूनमतिमात्रसुदुःसहानि ॥

8. Answer any one of the following questions : 10

अधोलिखितानां प्रश्नानां कस्यापि एकस्य उत्तरं प्रदेयम्—

- (a) “कालिदासस्य सर्वस्वमभिज्ञानशकुन्तलम्।”

Explain the statement.

उक्तिरियम् आलोच्यताम्।

- (b) Discuss the character of शकुन्तला.
शकुन्तलायाः चारित्रिकवैशिष्ट्यम् आलोच्यताम्।
- (c) Discuss the significance of the curse of दुर्वासा.
दुर्वासाभिज्ञापस्य तात्पर्यं विशदीक्रियताम्।

UNIT—III

(Mudrārāksasam : Act I, II & III)

(मुद्राराक्षसम् : प्रथमः द्वितीयः तृतीयः च अङ्काः)

(Marks : 20 / अङ्काः 20)

9. Answer any three of the following in brief : 1×3=3

अधोलिखितानां त्रयाणां लघूत्तराणि प्रदेयानि—

- (a) Who is the hero of the drama, ‘मुद्राराक्षस’?
‘मुद्राराक्षस’ इति नाटकस्य नायकः कः?

A23/208

(Continued)

(7)

- (b) What is the title of the Second Act of the drama, ‘मुद्राराक्षस’?

मुद्राराक्षसगतद्वितीयाङ्कस्य नाम किम्?

- (c) What is the meaning of the term ‘मुद्रा’?

‘मुद्रा’ इत्यस्य कोऽभिप्रायः?

- (d) “वत्स उपवेष्टुमिच्छामि”

Derive the word ‘उपवेष्टुम्’.

‘उपवेष्टुम्’ इत्यस्य व्युत्पत्तिः करणीया।

- (e) “तद्यावदमात्यराक्षसं पश्यामि”

Who is राक्षसं referred to here?

इत्यत्र राक्षसः कः?

10. Answer any one of the following : 2

निम्नलिखितयोः एकस्य उत्तरं प्रदेयम्—

- (a) “आर्ये कृतश्रमोऽस्मि चतुःषष्ट्यङ्के ज्योतिःशास्त्रे”

What is चतुःषष्ट्यङ्क-ज्योतिःशास्त्रं?

चतुःषष्ट्यङ्कं ज्योतिःशास्त्रम् इत्यस्य कः आशयः?

A23/208

(Turn Over)

(8)

(b) Elucidate the idea contained in the following :

अधस्तनस्य भावार्थो विशदीक्रियताम्—

“पुरन्त्रीणां प्रज्ञा पुरुषगुणविज्ञानविमुखी।”

11. Explain any one of the following verses : 5

अधस्तनयोः एकस्य व्याख्या करणीया—

(a) स्वयमाहृत्य भुञ्जाना बलिनोऽपि स्वभावतः।
गजेन्द्राश्च नरेन्द्राश्च प्रायः सीदन्ति दुःखिताः॥

(b) विरुद्धयोर्भृशमिह मन्त्रिमुख्ययो-
र्महावने वनगजयोरिवान्तरे।
अनिश्चयाद् गजवशयेव भीतया
गतागतैर्ध्रुवमिह खिद्यते श्रिया॥

12. (a) Estimate विशाखदत्त as a dramatist. 10

नाट्यकाररूपेण विशाखदत्तं विचारयतु।

Or / अथवा

(b) Discuss the subject matter of the ‘मुद्राराक्षस’.

मुद्राराक्षसस्य कथावस्तु आलोच्यताम्।

A23/208

(Continued)

(9)

UNIT—IV

(Critical Survey of Sanskrit Drama)

(संस्कृतनाटकस्य समीक्षात्मकं पर्यवेक्षणम्)

(Marks : 20 / अङ्काः 20)

13. Answer any three of the following questions in brief : 1×3=3

अधोलिखितानां प्रश्नानां केषांचित् त्रयाणां लघूत्तराणि प्रदेयानि—

(a) What types of Vedic hymns are stated as the source of Sanskrit drama?

कीदृशं वैदिकसूक्तं संस्कृतनाटकमूलम्?

(b) How many types of Rūpakas are there?

कति प्रकारकानि रूपकानि सन्ति?

(c) In which Sanskrit drama the character of ‘शकार’ is found?

कस्मिन् संस्कृतनाटके ‘शकार’ इति चरित्रस्य प्रयोगः दृश्यते?

(d) How many dramas are composed by Bhāsa?

भासेन कति संख्यकानि नाटकानि विरचितानि?

(e) Who is the author of the drama, ‘प्रियदर्शिका’?

‘प्रियदर्शिका’ इति नाटकस्य नाट्यकारः कः?

A23/208

(Turn Over)

(10)

14. Answer any one of the following : 2
निम्नलिखितयोः एकस्य उत्तरं प्रदेयम्—
(a) What is प्रस्तावना?
प्रस्तावना का?
(b) Write the name of the dramas composed
by Bhavabhūti.
भवभूतिप्रणीतानां नाटकानां नामानि लिख्यन्ताम्।
15. Write a short note on any one of the following : 5
अधस्तनयोः किमपि एकमाश्रित्य टिप्पणी लेखनीया—
(a) नान्दी
(b) शूद्रकः
16. Answer any one of the following questions : 10
अधस्तनानां प्रश्नानां किमपि एकं समाधेयम्—
(a) Prepare a note on the use of पञ्चसन्धि in the
Sanskrit drama.
संस्कृतनाटके पञ्चसन्धिप्रयोगमाश्रित्य प्रबन्धः एकः
लेखनीयः।
(b) Give an introduction on the dramas of
Kālidāsa.
कालिदासप्रणीतनाटकानां परिचयः प्रदेयः।

A23/208

(Continued)

(11)

- (c) Write a note on the origin of Sanskrit
drama.

संस्कृतनाटकोत्पत्तिः इति विषयमधिकृत्य एका टिप्पणी
लेखनीया।

A23—800/208

3 (Sem-3/CBCS) SKT-HC 1

3 (Sem-3/CBCS) SKT-HC 2

2 0 2 2

SANSKRIT
(Honours)

Paper : SKT-HC-3026

(Poetics and Literary Criticism)

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

UNIT—I

(Introduction to Sanskrit Poetics)

(Marks : 20)

1. Answer the following questions (any four) : 1×4=4

अधोलिखितानां प्रश्नानामुत्तरं देयम् (चतुर्णाम्)—

(a) Who is the author of the *Kāvyaprakāśa*?

काव्यप्रकाशस्य रचयिता कः?

(b) “दशपरिच्छेदयुक्तः काव्यप्रकाशः”

Rewrite the statement correcting the error
therein.

शुद्धरूपेण वाक्यमिदं लेखनीयम्।

(2)

(c) Who has been eulogised in the first verse of the *Kāvya prakāśa*?

काव्यप्रकाशस्य प्रथमश्लोके कः प्रशंसितः?

(d) What is Śakti (शक्ति) according to the *Kāvya prakāśa*?

काव्यप्रकाशानुसारेण शक्तिः का?

(e) *Kāvya prakāśa* is a book of _____.

Fill up the blank.

‘काव्यप्रकाशः’ एकः _____ शास्त्रग्रन्थः।

रिक्तं स्थानं पूरणीयम्।

(f) What is considered as the propounder of the ‘अलंकारशास्त्र’?

अलंकारशास्त्र-प्रणेतरूपेण कस्य नाम आगच्छति?

2. Give short answers to the following questions (any three) :

2×3=6

निम्नलिखितेषु त्रयाणां प्रश्नानां संक्षिप्तमुत्तरं देयम्—

(a) Write the definition of poetry according to Mammaṭabhaṭṭa.

मम्मटभट्टानुसारेण काव्यलक्षणं लिख्यताम्।

A23/209

(Continued)

(3)

(b) Define *Alaṅkāraśāstra*.

अलंकारशास्त्रस्य लक्षणं देयम्।

(c) What is *Nipuṇatā*? Write in short.

का नु निपुणता? संक्षेपेण लिख्यताम्।

(d) Mention any other two names of the *Alaṅkāraśāstra*.

अलंकारशास्त्रस्य नामान्तरं द्वयं लिखतु।

(e) Fill up the blank :

रिक्तं स्थानं पूर्यताम् :—

_____ यशसेऽर्थकृते _____ शिवेतरक्षतये।

सद्यः _____ कान्ता _____ तयोपदेशयुजे ॥

3. (a) Write a note on the origin and development of Sanskrit poetics. 10

संस्कृत-अलंकारशास्त्रस्य उत्पत्तिः क्रमविकासाश्च आलोचनीयः।

Or / अथवा

(b) Discuss the *Kāvya hetu* according to Mammaṭabhaṭṭa.

मम्मटभट्टोक्तं काव्यहेतुम् अधिकृत्य आलोचना करणीया।

A23/209

(Turn Over)

(4)

Or / अथवा

- (c) Discuss the contribution of Mammaṭabhaṭṭa in the field of Sanskrit poetics.

संस्कृतालंकारशास्त्रे मम्मटभट्टस्य अवदानम् इत्याधिकृत्य आलोचना करणीया।

UNIT—II

(Forms of Kāvya Literature)

(Marks : 10)

4. (a) Discuss the differences between Nāṭaka and Prakaraṇa according to the *Sāhityadarpaṇa*. 10
साहित्यदर्पणानुसारेण नाटकप्रकरणयोः प्रभेदाः आलोचनीयाः।

Or / अथवा

- (b) Write short notes on any two of the following :

अधोलिखितेषु पदद्वयमधिकृत्य संक्षिप्ता टिप्पणी लेखनीया—
चम्पू ; खण्डकाव्य ; गद्यकाव्य ; दृश्यकाव्य।

Or / अथवा

- (c) Write a note on the subject matter of the *Sāhityadarpaṇa*.

साहित्यदर्पणगतविषयवस्तुप्रसङ्गे एका टिप्पणी लेखनीया।

A23/209

(Continued)

(5)

UNIT—III

(Śabda-śakti)

(Marks : 20)

5. (a) Explain about the three types of शब्दशक्तिः with apt examples after *Kāvya prakāśa*.
काव्यप्रकाशानुसारेण त्रिविधः शब्दशक्तिः यथार्थं उदाहरणेन सह व्याख्यायताम्। 10

Or / अथवा

- (b) What do you mean by Lakṣaṇā? What are the different types of Lakṣaṇā? Explain with proper illustrations.
लक्षणा इत्यस्य कोऽर्थः? लक्षणा कतिविधा? सोदाहरणं व्याख्यायताम्।

6. Find out Lakṣaṇā in any two of the following :

2×2=4

अधस्तनेषु द्वयोः लक्षणा निर्णया—

गङ्गायां घोषः ; कर्मणि कुशलः ; गौरयम् ; आयुर्धृतम् ;
एतानि तैलानि हेमन्ते सुखानि।

7. Answer the following :

निम्नलिखितानाम् उत्तरं देयम्—

- (a) Define काव्यदोष.

1

काव्यदोषस्य लक्षणं देयम्।

A23/209

(Turn Over)

(6)

(b) Name any five Doṣas found in the following :

1×5=5

अधस्तनेषु पञ्चानां दोषः निर्णयः (केवलं नाम प्रदेयम्) —

(i) कार्तार्थ्यं यातु तन्वङ्गी कदानङ्गवरावदा।

(ii) शूरा अमरतां यान्ति पशुभूता रणाध्वरे।

(iii) यमुनाशम्बरमम्बरं व्यतानीत्।

(iv) क्षीरोदजा वसति जन्मभूवः प्रसन्नाः।

(v) कमले चरणाघातं मुखं सुमुखि तेऽकरोत्।

(vi) गीतेषु कर्णमादत्ते।

(vii) रक्षांस्यपि पुरः स्थातुमलं रामानुजस्य मे।

(viii) अचला अवला वा स्युः सेव्या ब्रूत मनीषिणः।

(ix) प्रज्वलज्वलधारावत् निपतन्ति शरास्तव।

(x) हीरकानां निधेरस्य सिन्धोः किं वर्णयामहे।

UNIT—IV

(Figures of Speech and Metre)

(Marks : 30)

8. Define and illustrate any two of the following :

5×2=10

अधस्तनेषु द्वयोः सोदाहरणं संज्ञा देया—

रूपक ; दृष्टान्त ; विभावना ; अपहृति।

A23/209

(Continued)

(7)

9. Write a note on either Utprekṣā Alamkāra or Nidarśanā Alamkāra. 10

उत्प्रेक्षालंकारम् अथवा निदर्शनलंकारमवलम्ब्य आलोचनं प्रस्तूयताम्।

10. (a) Define and illustrate any two of the following : 5×2=10

अधस्तनेषु द्वयोः सोदाहरणं संज्ञा प्रदेया—

मन्दाक्रान्ता ; द्रूतविलम्बित ; मालिनी ; शिखरिणी।

Or / अथवा

(b) Write a note on the importance of the Chandas in Sanskrit poetry. 10

संस्कृतकाव्यजगति छन्दसः किं गुरुत्वमस्ति तद्विषये टिप्पणी एका लेखनीया।

A23—800/209

3 (Sem-3/CBCS) SKT-HC 2

3 (Sem-3/CBCS) SKT-HC 3

2 0 2 2

SANSKRIT

(Honours)

Paper : SKT-HC-3036

(Indian Social Institutions and Polity)

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

UNIT—I

(Indian Social Institutions : Nature and Concepts)

(Marks : 20)

1. Answer the following questions (any four) : 1×4=4

अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरं देयम् (यस्य कस्यापि चतुष्टयस्य)—

(a) Write the name of any one basic social institution.

सामाजिकसंस्थानस्य मूलविभागानां कस्यापि एकस्य नाम
लिखत।

(2)

(b) How many secondary institutions of 'Family' are there?

'कुलस्य' गौणसंस्थानानि कति सन्ति?

(c) Write the name of any work of Smṛti literature.

कस्यापि स्मृतिशास्त्रस्य नाम लिख्यताम्।

(d) "The Vedic society was matriarchal." Is this statement correct?

'वैदिकसमाजः मातृतान्त्रिक आसीत्'—इदं वचनं शुद्धं न वा?

(e) Write the name of any memoir of any foreign writer.

केनापि विदेशिरचकेन विरचितस्य एकस्य स्मृतिग्रन्थस्य नाम लिखत।

(f) How many Dharmasthānas are there?

धर्मस्थानानि कति सन्ति?

(g) Is marriage a basic social institution?

विवाहः सामाजिकसंस्थानस्य मूलविभाग अस्ति किम्? 27

A23/210

(Continued)

(3)

2. Give short answers to any *three* of the following questions : 2×3=6

निम्नलिखितानां प्रश्नानां त्रयस्य संक्षिप्तम् उत्तरं देयम्—

(a) Explain any one of the basic social institution.

सामाजिकसंस्थानस्य मूलविभागानां कस्यापि एकस्य व्याख्या कार्या।

(b) What is Pāriṇāyā?

पारिणायं किम्?

(c) What were the professions of women at the time of the Vedas?

वेदकालीने समाजे स्त्रीणां वृत्तयः काः आसन्?

(d) "धर्मशब्दः षड्विधः"

What are they?

के ते विभागाः?

(e) Write two sources of Dharma.

धर्मस्य उद्भवस्थानद्वयं लिखत।

(f) Write the names of one Buddhist and one Jaina works which possess descriptions of Indian social institutions.

कस्यापि एकस्य बौद्धग्रन्थस्य तथा एकस्य जैनग्रन्थस्य नामनी लेखनीये यत्र भारतीयसामाजिकसंस्थानानां वर्णना अस्ति।

A23/210

(Turn Over)

(4)

3. Write an elaborate note on the Vedic society. 10

वैदिकसमाजविषये विस्तृतं विवरणं लेखनीयम्।

Or / अथवा

What are the Dharmasthānas? Discuss them fully.

धर्मस्थानानि कानि? सर्वेषां विस्तरेण आलोचना कार्या।

UNIT—II

(Structure of Society and Value of Life)

(Marks : 20)

4. How many castes are there? 1

कति वर्णाः सन्ति?

Or / अथवा

How many Āśramas are there?

कति आश्रमाः सन्ति?

5. Write short answers any two of the following questions : 2×2=4

अधोलिखितानां प्रश्नानां द्वयस्य संक्षिप्तम् उत्तरं देयम्—

(a) What are the Puruṣārthas?

पुरुषार्थाः के?

(b) Write the names of the castes.

वर्णानां नामानि लेखनीयानि।

(5)

(c) Mention how Varṇas are created according to the *Gītā*.

गीतानुसारेण वर्णानां सृष्टिः कथम् अभवद्, उल्लिख्यताम्।

(d) Mention any two Saṁskāras.

यस्य कस्यापि संस्कारद्वयस्य नामनी उल्लेखनीये।

6. Write a short note on any one of the following : 5

निम्नलिखितयोः एकस्य टीका लेखनीया—

वर्णसंकरः ; आश्रमव्यवस्था।

7. Answer any one of the following : 10

निम्नलिखितानाम् एकस्य उत्तरं देयम्—

(a) Give an account of the position of women in the time of the *Mahābhārata*.

महाभारतकाले समाजे स्त्रीणां स्थितिः कीदृशी आसीत्, वर्णयताम्।

(b) How Varāhamihira praises women in his *Bṛhatsaṁhitā*?

वराहमिहिरः बृहत्संहिताग्रन्थे कथं स्त्रीणां प्रशंसां करोति?

(c) What are the social rules for up-gradation and down-gradation of caste system in India?

भारतीयवर्णव्यवस्थायां वर्णानाम् उत्कर्षः अपकर्षश्च कैः सामाजिकनियमैः जायेते?

A23/210

(Continued)

A23/210

(Turn Over)

(6)

UNIT—III

(Indian Polity : Origin and Development)

(Marks : 20)

8. Answer any five of the following questions : 1×5=5

अधोलिखितानां पञ्चप्रश्नानाम् उत्तरं देयम्—

(a) What is Viśa?

‘विश’ इति किम्?

(b) What is meant by the term ‘Gaṇa’?

‘गण’ इति पदेन किं बुध्यते?

(c) What is Vidatha?

विदथ नामकं किम्?

(d) In which Chapter of *Manusāhītā* the duties of king are discussed?

मनुसंहितायाः कस्मिन् अध्याये राजधर्माः वर्णिताः?

(e) Write any one essential quality of a king.

राज्ञः अत्यावश्यकगुणानां मध्ये एको लिख्यताम्।

(f) Who is a king-maker?

राजकर्ता कः?

A23/210

(Continued)

(7)

(g) Who is the author of *Arthaśāstra*?

अर्थशास्त्रस्य रचयिता कः?

(h) Write the name of any Buddhist work in which the description of the Republic States is found.

कस्यापि एकस्य बौद्धग्रन्थस्य नाम लिख्यतां यत्र गणतन्त्रस्य वर्णना अस्ति।

(i) Who is the propagator of the philosophy of Satyāgraha?

‘सत्याग्रह’ इत्यस्य दर्शनस्य प्रणेता कः?

9. Write a note on Ratni.

5

रत्निविषये एका टीका लेखनीया।

Or / अथवा

What is Mātsyanyāya?

मात्स्यन्यायः कः?

10. Describe the coronation ceremony of Samrāt as you find in *Śatapathabrāhmaṇa*.

10

शतपथब्राह्मणे वर्णितस्य सम्राजः राज्याभिषेकस्य वर्णना देया।

Or / अथवा

Discuss about the relevance of Gandhian thought in modern period.

आधुनिकयुगे गान्धीमतस्य प्रासङ्गिकत्वम् आलोचनीयम्।

A23/210

(Turn Over)

UNIT—IV

(Cardinal Theories and Thinkers of Indian Polity)

(Marks : 20)

11. Write short notes on any two of the following : 5×2=10

अधोलिखितानां कस्यापि द्वयस्य टीका लेखनीया—

मण्डलः ; कामन्दकः ; सोमदेवसूरि ; उपायचतुर्विधः।

12. Give a detailed account of three types of the State Power. 10

राज्यस्य शक्तित्रयविषये विस्तृतं विवरणं देयम्।

Or / अथवा

Write elaborately about the Saptāṅga theory of the State.

सप्तांगराज्यव्यवस्थाविषये वैशद्येन लिख्यताम्।

Or / अथवा

What is Śāḍgunya policy of war and peace?

Write elaborately.

सन्धिविग्रहविषये षाड्गुण्यव्यवस्था का? सर्वं विशदं लिख्यताम्।

★ ★ ★